

2. *Entrepreneurship 2020 Action Plan (2013). Reigniting the entrepreneurial spirit in Europe. Brussels, 9.1.2013 COM (2012) 795 final. (Available at eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:BG:PDF).*

3. *Freedman, David M. and Matthew R. Nutting (2015). A Brief History of Crowdfunding. Including Rewards, Donation, Debt, and Equity Platforms in the USA.*

4. *Lawler, E. E., & Worley, C. G. (2006). Built to change: how to achieve sustained organizational effectiveness. San Francisco, CA, Jossey-Bass.*

5. *Ordanini, A.; Miceli, L.; Pizzetti, M.; Parasuraman, A. (2011). Crowd-funding. Transforming customers into investors through innovative service platforms. Journal of Service Management 22 (4), pp. 443–470.*

6. *Review of Crowdfunding Regulation (2014). Interpretations of existing regulation concerning crowdfunding in Europe, North America and Israel. Published by the European Crowdfunding Network AISBL.*

7. *Support services to foster the crowdfunding environment in Europe focused on web entrepreneurs (2014). Final Report. The Startup Europe Crowdfunding Network, Brussels, 19 April 2014.*

8. *Unleashing the potential of Crowdfunding in the European Union. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 27.3.2014 COM (2014) 172 final.*

НАТАЛІЯ БАБЧИШИН

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ І ЄС

Сучасна система державного регулювання сільських територій України перебуває на стадії становлення, тому обґрунтування її теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення існуючих і запровадження прогресивних, зарекомендованих світовою практикою важелів та механізмів регулювання стає визначальним чинником їх подальшого розвитку.

Оскільки можливості аграрної сфери щодо збереження існуючих робочих місць та створення нових сфер застосування праці обмежені, а сільська місцевість втрачає привабливість для життя, то вектор аграрної політики має переноситися на багатофункціональність сільського господарства і сталий розвиток сільських територій. У розвинутих країнах ці території є привабливими і самодостатніми для проживання, зі своєю унікальністю, неповторними ландшафтами, різноманітністю гір, степів, лісів та інших угідь, а тому фінансуються як фундаментальна життєзабезпечуюча сфера, що сприяє підвищенню престижності сільського способу життя та поверненню міських жителів у сільську місцевість. САП (Common Agricultural Policy) зародилася у 50-ті роки минулого століття в Західній Європі.

У виробленні аграрної політики в Плані дій 2000 більше уваги було приділено екологічним питанням та багатофункціональній ролі європейського фермерства. План дій 2000 запровадив нове правило, згідно з яким будь-який вид прямої підтримки доходів повинен задовольняти наступним критеріям: а) принцип захисту навколишнього середовища “перехресної відповідності”, тобто зобов’язав фермерів дотримуватися відповідних екологічних норм, якщо вони хочуть отримувати компенсаційні платежі в повному обсязі; б) принцип модуляції дав змогу членам ЄС переміщати прямі виплати на одну ферму залежно від рівня зайнятості на фермі; в) заощадження від перехресної відповідності та модуляції можна використати не тільки на агро-екологічні заходи, а й на розвиток сільських територій. Більше того, була прийнята інтегрована політика розвитку сільських територій, яка базувалася на принципі доповнюваності (політика децентралізації).

Згідно з реформою 2003 р. 4 “перехресна відповідність” стала обов’язковою вимогою для отримання будь-якого виду прямих платежів, більше того, екологічні стандарти

були доповнені умовами щодо здоров'я тварин, стандартами їх утримання. У ретроспективі План дій 2000 був недостатньо кардинальний, щоб вирішити всі складні питання сільського господарства ЄС. Через те, що ціни на більшість продуктів продовжували перевищувати ціни світового ринку, європейські фермери залишалися неконкурентоспроможними без експортних субсидій. Це підвищувало ризик виникнення нових проблем з бюджетом та стримувало фінансування розвитку сільських територій. Підвищення уваги до захисту навколишнього середовища, безпеки харчових продуктів та умов утримання тварин також сприяло реформуванню САП з метою врахування проблем навколишнього середовища та безпеки харчових продуктів у діяльності фермерів. Тому в середині 2003 р. аграрний комісар ЄС Франц Фішлер запропонував ряд реформаторських заходів, які після довгих переговорів було затверджено у вересні 2003 р.

Головними складовими реформи було відокремлення прямих платежів від виробництва, модуляція, підвищення вимог до умов господарювання, затвердження аграрного бюджету на 2007–2013 рр., підвищення фіскальної дисципліни та зниження цін підтримки. Серцевиною реформи Фішлера є вимога, щоб прямі платежі, запроваджені реформою Мак Шеррі та Планом дій 2000, були відокремлені від виробництва.

Починаючи з 1 січня 2005 р. фермери отримують прямі платежі незалежно від своїх виробничих показників. Кожен фермер отримує єдину пряму субсидію залежно від площі сільськогосподарських угідь, а не обсягів виробництва попереднього року.

Згідно із фінансовою перспективою у 2013–2017 рр. пріоритетною сферою в рамках Політики розвитку сільських територій є покращення стану довкілля та управління земельними ресурсами, адже саме на неї планується витратити більше 40% коштів Європейського фонду сільського розвитку (EAFRD). Завершення фінансового періоду 2000–2006 рр. у ЄС для розвитку сільських територій означало не лише нові фінансові перспективи, а й початок нової філософії б сільського розвитку. Незважаючи на прагнення до динамічного розвитку всіх регіонів Європейського Союзу, здійснення політики згуртованості серед країн-членів, що базується на рівних умовах життя, все ж таки значна частка його територій потребує підтримки як менш розвинена.

На період 2007–2013 рр. було затверджено бюджет Європейського фонду сільського розвитку у розмірі 96197 млн євро, що становить близько 20% всіх витрат на САП. Бюджет ЄС на 2011 р., який презентувала Європейська Комісія, має офіційну назву “Майбутнє поза кризою”, націлений на економічне відновлення і становить понад 142 млрд. євро. Відновлення економіки та її зростання, створення нових робочих місць, більше коштів на дослідження та інновації, більше можливостей для малих і середніх підприємств – такими є головні характеристики цього документа. Найбільше коштів, понад 65,3 млрд. євро (46%), планувалося виділити на заходи з економічного відновлення, лівова частка коштів направляєється на розвиток сільських територій – 15,7 млрд. євро (11%) бюджету об'єднання [1, с. 4].

Посилюють значущість проблеми і відповідні виклики глобальної економічної кризи, подолання яких без забезпечення тісного інтеграційного зв'язку між національною аграрною економікою і європейською не уявляється можливим. Криза знівелювала багато здобутків останніх років і навіть десятиліть. Наприклад, сукупний ВВП Євросоюзу зменшився у 2009 р. на 4% – це найгірший показник із 1930-х рр. На 20% знизилася промислове виробництво, відкотившись до рівня 1990-х рр. На сьогодні в ЄС 23 млн. безробітних, за 20 місяців їх стане ще на 7 млн. більше. Внаслідок кризи наполовину зменшився потенціал ЄС до зростання.

Сучасна аграрна політика України перебуває в процесі структуризації та становлення. Тому вона здатна перетворитися в політику стимулювання розвитку сільського господарства та підготовки аграрного сектору до членства в ЄС. Визначальними особливостями політики сільського розвитку у ЄС для періоду 2007–2013 рр. є, по-перше, зміна інституціонального середовища, що зумовлена створенням нового фонду для розвитку сільських територій, який інтегрує в собі як основну діяльність у цій сфері, так і фінансові ресурси.

По-друге, новітня політика сільського розвитку Євросоюзу фокусується на реалізації таких завдань, як підвищення конкурентоспроможності аграрного та лісогосподарського секторів, поліпшення стану навколишнього середовища та сільських територій, забезпечення якості життя в сільській місцевості та диверсифікація сільської економіки. Досвід зазначених перетворень повинен стати корисним для побудови політики розвитку села в Україні та розробки концептуальних підходів щодо розв'язання його проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладій М. В. *Національна сільськогосподарська палата України: сприяє розвитку, захищає інтереси, підтримує ініціативи* // *Економіка АПК*. – 2005. – № 6. – С. 3–5.

2. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.2004 р., № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/1877-15>.

НАТАЛІЯ БІЛОВУС

АНТИМОНОПОЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Курс на європейську інтеграцію ставить перед Україною завдання здійснення глибоких економічних реформ, створення реально діючої ринкової економіки. Вирішення цього завдання тісно пов'язане із створенням конкурентного середовища, захисту інтересів суб'єктів господарювання та споживачів, підвищення конкурентоспроможності товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Особливе значення проблеми цивілізованого захисту конкуренції набирають у зв'язку із підписанням Україною Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом.

Окремі аспекти захисту конкуренції та здійснення антимонопольної політики знайшли відображення у працях багатьох вчених: С. Авдашева, З. Борисенко, В. Віскузі, Л. Головка, О. Костусєва, О. Кузьміна, В. Лагутіна, А. Мельник, Ю. Стадницького, Ф. Шерера та інших. Результати їх досліджень дають можливість отримати уявлення про сутність антимонопольної політики та особливості її здійснення в Україні та окремих країнах світу. Проте, у науковій літературі не достатньо приділена увага питанню підвищення ефективності антимонопольної політики України в сучасних умовах. Дане питання потребує більш ґрунтовного дослідження.

Конкуренція є найхарактернішою рисою ринкової економіки. Вона націлює діяльність виробника на задоволення попиту споживача, стимулює його до пошуку ефективних шляхів розвитку виробництва. Через конкуренцію здійснюються майже всі соціально-економічні процеси в світі. Сьогодні суспільство уже усвідомило, що добросовісну конкуренцію необхідно розвивати та захищати, бо саме вона забезпечує ефективний розподіл та використання ресурсів, а в результаті – добробут населення.

Добросовісна конкуренція не розвивається самостійно, вона вимагає відповідних заходів з боку держави, яка повинна підтримувати добросовісні її прояви та попереджати чи припиняти негативні наслідки. З цією метою формується антимонопольна політика.

Антимонопольна політика – це комплекс заходів, розроблених у багатьох країнах світу, спрямованих на припинення, попередження й обмеження діяльності, а також створення відповідного законодавства.

Під антимонопольною політикою розуміють також сукупність заходів, що спрямовані з однієї сторони на припинення зловживання монополюючим становищем (контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції), а з іншої – створення нових монополістичних об'єднань. Роль держави щодо здійснення даної політики є формування антимонопольного законодавства, яке б регулювало діяльність вже існуючих монополій, а також прийняття законів, які б не допускали антиконкурентних дій, а також передбачали відповідальність за недобросовісну конкуренцію.